



*samorząd*

FUNDUSZ SOŁECKI  
2020



*mieszkańcy*

WALDEMAR KOT  
SZKUTNIK-ŻEGLARZ  
Z BYCHAWY



*historia*

NOC BIBLIOTEK  
W BYCHAWIE

# Głos Ziemi Bychawskiej

grudzień 2020 nr 5 (309) ISSN 1429-1932



BÓG się  
RODZI...

Ain Karen  
Janiszów

## SAMORZĄD

- 4 11 listopada 2020 r. Narodowe Święto Niepodległości
- 4 Mieszkańcy pytają
- 4 XXIV sesja Rady Miejskiej w Bychawie
- 5 Ponownie bije dla nas wszystkich – zegar w centrum Bychawy
- 5 Nagrodzono przedstawicieli bychawskiej oświaty
- 6 Zmodernizujemy bychawski zalew
- 6 Inwestycje w gminie Bychawa
- 7 Kolejny projekt by było bezpieczniej
- 7 Pierwsze kotły z projektu już grzeją!
- 8 Co o śmieciach powinniśmy wiedzieć?
- 8 Fundusz sołecki 2020 – sołectwa zainwestowały w sumie ponad pół miliona złotych

## MIESZKAŃCY

- 10 Szkolny konkurs piosenki w czasie pandemii
- 10 Szkutnik-żeglarz z Bychawy
- 12 Marzenia się spełniają!
- 12 Bychawa bohaterką powieści
- 14 Porozmawiajmy o zdrowiu psychicznym
- 14 Środowiskowy Dom Samopomocy w czasie pandemii
- 15 Worko-plecaki dla dzieci
- 15 Bychawski szpital jest coraz nowocześniejszy
- 16 Bychawa ma nowego dzielnicowego
- 16 Listopadowe IN MEMORIAM
- 16 Podsumowanie działalności Klubu Strzeleckiego Szwadron – LOK Bychawa
- 17 Ostatni przystanek Rajdu Katyńskiego Marysin 31 sierpnia

## GŁOS REGIONALISTÓW

- 18 O kolejnym projekcie Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego
- 18 Osiołkowi w żłoby dano: w jednym owies, w drugim siano...



8



10



18



OKŁADKA:  
Plaskorzeźba autorstwa  
Jarosława Sekuły - gościa Nocy Bibliotek  
w Miejskiej Bibliotece Publicznej  
w Bychawie (9.10.2020 r.)  
fot. Marek Matysek / UM Bychawa



www.bychawa.pl

www.twitter.com/bychawaPL

www.youtube.com/user/bychawaPL

www.facebook.com/Bychawa

www.instagram.com/bychawa.pl

Wydawca GMINA BYCHAWA

Redaktor naczelna Sylwia Paćkowska (SP)

Layout i tamanie tekstu Marek Matysek (MM)

Nakład 2000 egz. | ISSN 1429-1932

Adres: Redakcja „Głosu Ziemi Bychawskiej” 23-100 Bychawa, ul. Partyzantów 1  
tel. 815 660 144, 815 660 004 w. 46

Kontakt gazeta@bychawa.pl Strona www.bychawa.pl  
Dyżury redakcji pełnione są codziennie (pon.-pt.) w godz. 7.30-15.30

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i redakcji tekstów oraz zmiany tytułów.



## Szanowni Państwo,

bardzo szybko dobiega końca 2020 rok – czas szczególny dla całej bychawskiej rodziny, wszystkich Polaków i społeczności świata. Wszyscy zapamiętamy go z pewnością z powodu szalejącej epidemii COVID-19, która również spośród naszych mieszkańców zabrała swoje śmiertelne żniwo. Pomimo wielu ograniczeń związanych z tym nadzwyczajnym stanem – sanitarnych, finansowych, organizacyjnych i wielu innych – staraliśmy się jak najlepiej dalej służyć mieszkańcom, rozwijać naszą Bychawską Ojczyznę. Cieszą nowe inwestycje, zdobyte środki unijne na bardzo ważne i potrzebne nam systemy grzewcze, wytwarzania prądu, oświetlenia dróg i ulic. Ziściły się też kilkuletnie marzenia i starania o modernizację infrastruktury zalewu i terenów przylegających. Walcząc z covidem musieliśmy też – na szczęście skutecznie – nieść ratunek i wsparcie ofiarom klęsk żywiołowych, które niestety nie ominęły naszej gminy. Wszystkim osobom zaangażowanym we wszelkiego rodzaju pomoc mieszkańcom w tych trudnych chwilach z serca dziękuję.



burmistrz Bychawy  
Janusz Urban



Niech magiczna moc  
Wigilijnego Wieczoru  
przyniesie spokój i radość.  
A Nowy Rok obdaruje  
pomyślnością i szczęściem.  
Najpiękniejszych Świąt Bożego Narodzenia  
oraz Szczęśliwego Nowego Roku

życzą

Przewodniczący Rady Miejskiej  
  
Grzegorz Szacoń

Burmistrz Bychawy  
  
Janusz Urban

# XXIV sesja Rady Miejskiej w Bychawie

## 11 listopada 2020 r. Narodowe Święto Niepodległości

W tym trudnym czasie epidemii koronawirusa mieszkańcy nie mogli niestety tak licznie jak co roku wziąć udziału w tradycyjnych bychawskich uroczystościach poświęconych Narodowemu Świętu Niepodległości 11 Listopada.

Całą społeczność gminy Bychawa podczas mszy świętej w intencji Ojczyzny odprawionej w kościele parafialnym w Bychawie reprezentowali przedstawiciele bychawskiego Samorządu – burmistrz Bychawy Janusz Urban, zastępca burmistrza Magdalena Kostruba oraz skarbnik Gminy Bychawa Elżbieta Dworak. Po niej, jak nakazuje bychawski obyczaj, wieńce złożono pod pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego – tak symbolicznie uczczono naszą Ojczyznę, Wolność i wszystkich tych, którzy o nią walczyli.

## W środę 25 listopada 2020 roku miała miejsce XXIV sesja Rady Miejskiej w Bychawie.

Obrady otworzył przewodniczący Rady Miejskiej w Bychawie Grzegorz Szacoń.

Jako pierwszy, w związku z brakiem interpelacji, głos zabrał burmistrz Bychawy Janusz Urban, który przedstawił sprawozdanie ze swojej działalności między sesjami i sprawozdanie z realizacji uchwał.

W trakcie posiedzenia radni rozpatrzyli w sumie 11 projektów uchwał, które ostatecznie zostały przyjęte.

Rozważono i zaakceptowano m.in. kwestie:

- » Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Bychawa na lata 2020-2023



- » Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021
  - » zmian w uchwale budżetowej na rok 2020
  - » Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bychawa, którego zaktualizowana treść obowiązująca będzie od 1 stycznia 2021 roku (regulamin udostępniony zostanie na stronie internetowej [www.bychawa.pl](http://www.bychawa.pl))
  - » szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów
  - » obniżenia o 1 zł tzw. opłaty za śmiecie w przypadku kiedy mieszkaniec będący właścicielem domu jednorodzinnego zobowiąże się do kompostowania bioodpadów w przydomowym kompostowniku
  - » pozostawienia bez zmian stawki podatku rolnego w 2021 roku
  - » pozostawienia bez zmian zasad i trybu korzystania ze zwolnień od podatku od nieruchomości na terenie gminy Bychawa.
- Wobec wyczerpania porządku obrad przewodniczący Grzegorz Szacoń zamknął posiedzenie.

## Wszystkiego najlepszego...

21 listopada obchodziliśmy w Polsce Dzień Pracownika Socjalnego

Z okazji Dnia Pracownika Socjalnego kierujemy do wszystkich pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Bychawie oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Bychawie życzenia wytrwałości w pokonywaniu trudności, satysfakcji z dobrze wypełnionego obowiązku względem drugiego człowieka, ciągłego rozwoju, sukcesów zawodowych oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Nagrodą za trud i wysiłek niech będzie szacunek społeczny i wdzięczność osób wspierających.

*burmistrz Bychawy Janusz Urban*

## Mieszkańcy pytają

### Czy podobnie jak w innych gminach również i w naszej wzrośnie opłata za śmieci?

Tak, rzeczywiście również i w naszej gminie musimy dokonać – podobnie jak w większości samorządów – podwyżki tzw. opłaty śmieciowej.

Dotychczasowa stawka (14zł/osoba/miesiąc) niestety nie wystarcza już na pokrycie wszystkich kosztów funkcjonowania systemu, pomimo faktu dopłacania przez budżet Gminy niemałej kwoty na jego utrzymanie. Główną przyczyną czekającej nas podwyżki opłaty jest dalszy, systematyczny wzrost kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów. Nasze analizy wskazują, że w przyszłym 2021 roku wzrosną one o kolejne kilkaset tysięcy złotych. Zakładamy oczywiście możliwość dalszego dopłacania „do śmieci” z budżetu naszego samorządu, co mamy nadzieję, spowoduje wzrost opłaty jedynie na poziomie kilku złotych miesięcznie od osoby. Jednocześnie warto w tym momencie podkreślić, że wielu mieszkańców żyjących w zabudowie jednorodzinnej, którzy od 1 stycznia 2021 roku zadeklarują posiadanie własnego kompostownika, będzie mogło skorzystać z zaproponowanej przez burmistrza Bychawy Janusza Urbana i przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Bychawie zniżki z tego tytułu w wysokości 1 zł/osoba/miesiąc. Biorąc

pod uwagę stawki „opłaty śmieciowej” istniejące w podobnych do nas gminach miejsko-wiejskich, liczymy na to, że zaproponowana przez nas wysokość podwyżki będzie na minimalnym z możliwych poziomach i będziemy wśród tych samorządów, które przyjęły bardzo umiarkowany wzrost obciążeń dla mieszkańców.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że w obecnych warunkach i realiach finansowych, każda podwyżka i tak już przecież niemałego „podatku śmieciowego” będzie odczuwalna w domowych budżetach, ale tak jak w przytłaczającej rzeczywistości gmin nie mamy po prostu innego wyjścia. Większość jej podstawowych przyczyn takich jak choćby nowe, kosztochłonne regulacje prawne (np. wzrost podatków dla firm) czy wzrost kosztów pracy to czynniki, na które niestety każda gmina nie ma obecnie żadnego wpływu. Dzisiaj najważniejszą sprawą z punktu widzenia interesów mieszkańców i samorządowców jest powstrzymanie dalszego wzrostu kosztów funkcjonowania gospodarki śmieciowej – będzie to jednak możliwe dopiero wówczas, gdy liczne i bardzo konkretne rozwiązania temu celowi służące, proponowane przez nasze samorządowe środowisko, znajdą wreszcie wsparcie władz państwowych.



## Ponownie bije dla nas wszystkich – zegar w centrum Bychawy

Dźwięcznym biciem czas w centrum Bychawy odmierza odrestaurowany zegar znajdujący się na poddaszu kamienicy. Renowacji została poddana zarówno tarcza, jak i mechanizm. Wartość zadania to: 9 797,00 zł. Przedsięwzięcie zrealizowane zostało w ramach środków własnych Gminy Bychawa.

### Zegar wieżowy w Bychawie

Zegar został zamontowany przez zegarmistrza Franciszka Sokołowskiego z Lublina. Czas odmierza już od ponad wieku (dokładnie od 1914 roku). Został zbudowany zgodnie z definicją zegara wieżowego zakładającą, iż jego mechanizm mieści się wewnątrz budynku, a tarcza wyprowadzona jest na zewnątrz. Energię „do życia” zegar wieżowy czerpie z dwóch podciąganych obciążników (wag), którą poprzez system przekładni i kół zębatych przekazuje pozostałym częściom mechanizmu. W bychawskiej kamieniczce kanały, w które opadają dwie 10- i 15-kilogramowe wagi, sięgają piwnicy. Naciąg wystarcza zatem na 48 godzin. Zegar wyposażony jest również w mechanizm bicia, dzwon znajduje się w niewielkiej wieżyczce na dachu.

## Nagrodzono przedstawicieli bychawskiej oświaty

Rok 2020 przyniósł wiele zmian spowodowanych epidemią koronawirusa. Jedną z nich było odwołanie większości wydarzeń społeczno-kulturalnych. Jednym ze spotkań, które niestety nie mogło mieć miejsca była uroczystość z okazji Dnia Edukacji Narodowej. Pomimo tych przeciwności tradycyjnemu już wyróżnieni zostali przedstawiciele bychawskiej oświaty, którzy dokładają wszelkich starań, by kształcić i wychowywać kolejne pokolenia Polaków.

Nagrody Lubelskiego Kuratora Oświaty, na wniosek Burmistrza Bychawy, otrzymały:



- » Anna Pietrzak – dyrektor Samorządowego Przedszkola nr 1 w Bychawie
- » Małgorzata Tudrujek – dyrektor Szkoły Podstawowej w Bychawie.

Nagrody Burmistrza Bychawy w roku 2020 z okazji Dnia Edukacji Narodowej otrzymali:

- » Anna Bartnik ze Szkoły Podstawowej im. Kajetana Koźmiana w Bychawce
- » Artur Chrzanowski ze Szkoły Podstawowej w Bychawie
- » Amelia Dziurda-Multan ze Szkoły Podstawowej w Bychawie
- » Gabriela Flis z Samorządowego Przedszkola nr 1 w Bychawie
- » Renata Kryśka ze Szkoły Podstawowej w Bychawie
- » Joanna Łukasik-Tworek ze Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebieży w Starej Wsi Drugiej
- » Magdalena Miszczak ze Szkoły Podstawowej w Bychawie
- » Justyna Pawlik ze Szkoły Podstawowej w Bychawie
- » Magdalena Rugała ze Szkoły Podstawowej im. Zofii Przewłockiej w Woli Gałęzowskiej
- » Marta Żyśko – dyrektor Szkoły Podstawowej im. Franciszka Lebieży w Starej Wsi Drugiej.

Wszystkim nagrodzonym serdecznie gratulujemy!

# Inwestycje w gminie Bychawa

## Trwają prace nad...

■ Przebudowę drogi powiatowej nr 2296L „Wola Gałęzowska – Krasławek” o długości 4,7 km. Wartość zadania: 1 544 052,79 zł. Przedsięwzięcie realizowane jest w formule „Zaprojektuj i wybuduj”. Wykonawca – Komunalne Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Lublin.

Zadanie dofinansowano ze środków Unii Europejskiej w ramach operacji typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”, poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

## Zakończono...

■ Przebudowę drogi gminnej w miejscowości Osowa o długości 130 mb. Wartość zadania: 85 442,99 zł. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach środków własnych Gminy Bychawa.

■ Budowę spinki wodociągu Bychawa – Wola Duża-Kolonia o długości 955 mb. Wartość zadania: 350 000,00 zł. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach środków własnych Gminy Bychawa. Wykonawca – Bychawskie Przedsiębiorstwo Komunalne Bychawa.



Droga powiatowa Wola Gałęzowska – Krasławek

■ Budowę odcinka wodociągu w ul. Władysława Reymonta w Bychawie. Wartość zadania: 35 000,00 zł. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach środków własnych Gminy Bychawa. Wykonawca – Bychawskie Przedsiębiorstwo Komunalne Bychawa.

■ Budowę 9 miejsc postojowych przy ul. Partyzantów w Bychawie. Wartość zadania: 59 746,20 zł. Wykonawca – AS-PRO Grażyna Sagan.

■ Budowę chodnika dla pieszych z elementami miejsc postojowych przy drodze powiatowej Osmolice – Bychawka – Bychawa na długości cmentarza parafialnego w miejscowości Bychawka Druga. Wkład Gminy Bychawa: 139 923,00 zł.

■ Przebudowę chodnika dla pieszych w pasie drogi powiatowej przy ul. Mikołaja Pileckiego w Bychawie o długości około 300 mb. Wkład Gminy Bychawa: 66 800,00 zł.



Miejsca postojowe i chodnik dla pieszych przy cmentarzu parafialnym w Bychawce Drugiej



Chodnik dla pieszych ul. Mikołaja Pileckiego w Bychawie



Droga gminna w Osowie

## Zmodernizujemy bychawski zalew

Gmina Bychawa ma potwierdzenie przyznania środków na modernizację terenu wokół bychawskiego zalewu. Kilkuletnie starania przyniosły tak oczekiwaną dobrą wiadomość.

30 października 2020 roku burmistrz Bychawy Janusz Urban podpisał umowę z Zarządem Województwa Lubelskiego na realizację tejże inwestycji. Zwiększy ona poziom atrakcyjności, tego ważnego miejsca rekreacji nie tylko dla mieszkańców, ale i dla każdego kto zechce odwiedzić nasze małe centrum świata. W ramach szeregu prac poprawi się także bezpieczeństwo i dostęp do zalewu m.in. przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych, również dla osób niepełnosprawnych. Osoby zainteresowane pogłębieniem swojej regionalnej wiedzy będą miały ku temu możliwość poprzez zapoznanie się z treściami widniejącymi na tablicach informacyjnych



opisujących okoliczne walory przyrodnicze. Warto podkreślić, że będą one dostępne także w formie alfabetu Braille dla osób niewidomych. Ważnym punktem modernizacji będzie też remont palisady umacniającej brzeg zbiornika wodnego.

Całkowity koszt realizacji inwestycji to 1 619 952,54 zł, w tym kwota dofinansowania – 1 261 308,45 zł.

Projekt Poprawa dostępności do obiektów dziedzictwa naturalnego poprzez zagospodarowanie przestrzeni przy Zalewie w Bychawie współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

## Kolejny projekt by było bezpieczniej

„Budowa niskoemisyjnego oświetlenia drogowego w gminie Bychawa” to kolejny projekt Gminy Bychawa, który otrzyma dofinansowanie ze środków unijnych.

Ma on na celu przede wszystkim zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na naszych drogach z jednoczesnym dbaniem o środowisko naturalne. W ramach przedsięwzięcia wybudowane zostaną nowe oraz zmodernizowane istniejące linie oświetlenia drogowego:

- » przy drodze powiatowej nr 2295L w Józowie, Woli Gałęzowskiej-Kolonii i Woli Gałęzowskiej,
- » przy drodze wojewódzkiej nr 836L w Osowie,
- » przy drodze powiatowej nr 2294L w Gałęzowie,

■ Remont zjazdów z ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Bychawie. Wartość zadania: 44 000,00 zł. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach środków własnych Gminy Bychawa.

## Ponadto Gmina Bychawa...

■ Podpisała umowę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego na budowę prawoskrętu z ul. Partyzantów na ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Bychawie. Całkowita wartość zadania: 186 001,24 zł. Wkład Gminy Bychawa: 117 226,87 zł.

■ Otrzymała dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych 2021 na przebudowę drogi gminnej w miejscowości Zaraszów. Wybrano już wykonawcę (KPRD Lublin) oraz przekazano mu teren pod realizację inwestycji. Planowany termin zakończenia prac to czerwiec 2021 roku.

■ Złożyła wnioski o dofinansowanie z Funduszu Dróg Samorządowych 2021 na:

- budowę ul. Powstańców Warszawy w Bychawie
- przebudowę drogi gminnej w miejscowości Józów.

■ Zakupiła 3 samochody dla Ochotniczych Straży Pożarnych w Gałęzowie-Kolonii Drugiej, Bychawce Pierwszej oraz Woli Dużej o łącznej wartości blisko 60 000,00 zł.

## Pierwsze kotły z projektu już grzeją!

Jest nam niezmiernie miło poinformować, że realizacja projektu „Eko-Energia w gminie Bychawa” nabiera tempa. Pierwsze kotły zamontowano już w domach naszych mieszkańców.

Osoby, zakwalifikowane do montażu w tym roku zostały już o tym poinformowane przez urząd. Do końca bieżącego roku zrealizowana zostanie tylko część zakresu rzeczowego projektu. Mieszkańcy, którzy zadeklarowali chęć montażu instalacji fotowoltaicznej lub kotła opalanego biomasą zostaną powiadomieni o konieczności dokonania zapłaty udziału finansowego. Warunkiem montażu będzie dokonanie zapłaty w pełnej wysokości. Zakładamy, że do końca sierpnia 2021 roku projekt zostanie zakończony. Oznacza to, że już w przyszłym roku wszyscy będziemy cieszyć się ze „słonecznego” prądu oraz ekologicznych kotłów.

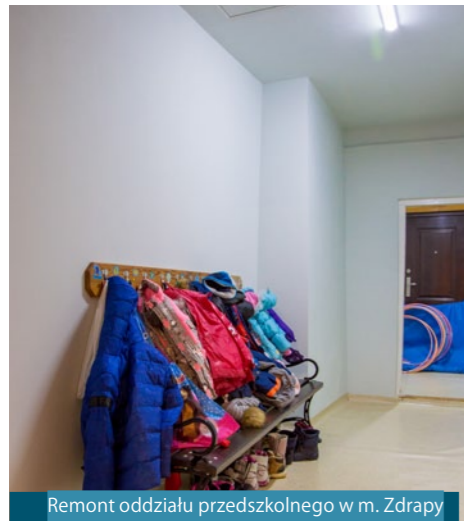
Projekt „Eko-Energia w gminie Bychawa” współfinansowany jest z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku, Działanie 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE.



# Fundusz sołecki 2020 – sołectwa zainwestowały w sumie ponad pół miliona złotych



Zakup wiaty przystankowej w m. Wincentówek



Remont oddziału przedszkolnego w m. Zdrapy

## W ramach funduszu sołeckiego w 2020 roku sołectwa z terenu gminy Bychawa zainwestowały we własne przedsięwzięcia w sumie 543 057,71 zł.

Wśród zrealizowanych inwestycji znalazły się między innymi: remonty dróg gminnych, zakup kruszywa i tłucznia; budowa oświetlenia LED zasilanego solarnie; budowa wiat przystankowych; remonty i zakup wyposażenia świetlic wiejskich oraz innych budynków użyteczności publicznej, budowa altan; przedsięwzięcia związane z OSP; dokumentacje projektowe oraz wiele innych działań.



Budowa altanki w m. Grodzany



Budowa oświetlenia przy drodze w m. Bychawka Trzecia – punkty oświetlenia LED z elementami instalacji fotowoltaicznej



Budowa altany drewnianej w m. Wola Duża



Remont świetlicy (CKW) budynku Starej Wsi Drugiej położonego w m. Stara Wieś Pierwsza



Zakup dwóch wiat przystankowych w m. Łęczycza



Zakup i montaż altany blaszanej w m. Wola Duża-Kolonia



Modernizacja garażu i zaplecza socjalnego w budynku OSP w m. Olszowiec



Remont budynku świetlicy wiejskiej w m. Gałęzów-Kolonia Druga



Ogrodzenie boiska przy budynku oddziału przedszkolnego w m. Osowa



Remont kładki w ciągu pieszym w m. Wandzin (okolica ogródków działkowych)

## Kompendium wiedzy cz. V

### Co o śmieciach powinniśmy wiedzieć?



#### Metale

Czy wiesz, że szkło i aluminium można przetwarzać nieskończoną ilość razy? Bardzo istotny jest fakt, że surowce te, mimo poddania kolejnej obróbce nie tracą swoich właściwości. Jako materiały opakowaniowe są znacznie lepszym wyborem niż plastik. W worku na odpady selektywnie zbierane powinny znaleźć się aluminiowe puszki po napojach, sokach, puszki z blachy stalowej po żywności (konserwy), złom żelazny i metale kolorowe, metalowe kapsle z butelek, zakrętki słoików i innych pojemników oraz folia aluminiowa. Dalszy los naszych metalowych odpadów zależy od ich rodzaju, inaczej traktuje się stal, aluminium, czy metale kolorowe (które tak naprawdę są stopami metali).

Na całym świecie produkuje się rocznie ponad 220 miliardów puszek na napoje. Szacuje się, że w Polsce zużywa się ich około 400 milionów. Koszty ponownego wykorzystania aluminium są 10-cio krotnie niższe niż produkcja z rudy. Należy pamiętać, że do produkcji jednej tony aluminium zużywane są cztery tony boksytu i 280 GJ energii. Proces wytworzenia tony tego metalu prowadzi do powstania 10-15 ton odpadów, w tym także odpadów toksycznych. Dlatego tak ważne jest odzyskanie tego metalu z odpadów. Recykling puszek aluminiowych rozpoczyna się wstępną obróbką mechaniczną. Polega ona na mechanicznym rozdrobieniu materiału na mniejsze kawałki, które w celu oddzielenia innych zanieczyszczeń, zostają przesiewane na sitach. Kolejnym krokiem jest termiczne usuwanie farb i lakierów,

którymi pokryte były puszki. Odbywa się to poprzez wypalanie materiału w specjalnych piecach. Następnie następuje proces topienia odpadów drobnoziarnistych oraz oczyszczanie materiału z zanieczyszczeń niemetalicznych czyli rafinacja i filtracja. Tak uzyskany produkt można poddać odlewaniu.

Innym, równie częstym „gościem” naszych gospodarstw domowych, a następnie koszy na śmieci jest stal. W zależności od sposobu pozyskania złomu, recykling stali można przeprowadzić w dwojaki sposób. Stal odzyskana z odpadów zmieszanych poddawana jest procesowi spalania. Metal odzyskiwany jest magnetycznie z popiołów, a następnie trafia do hut, gdzie zostaje przetopiony. Metoda ta pozwala odzyskać stal, ale uniemożliwia ponowne przetworzenie cyny i aluminium. Natomiast stal pochodząca

z żółtego worka na odpady, czyli ze zbiórki selektywnej, poddawana jest magnetycznej segregacji i przetworzeniu złomu wraz z procesem odcynowania – pozyskane w ten sposób stal i cyna mogą zostać wykorzystane do produkcji opakowań. Odzyskane aluminium może natomiast zostać poddane ponownej rafinacji.

Pamiętajmy, że odzysk surowców z odpadów jest bardzo ważny dla nas i naszego otoczenia. Procesy produkcyjne (nie tylko metali) są bardzo energochłonne, zużywają mnóstwo wody. Dla przykładu produkcja jednej tony stali ze złomu prowadzi do zmniejszenia zużycia energii nawet o 84%. Ponadto recykling stali pozwala zaoszczędzić 40% wody, a także znacząco zmniejszyć emisję zanieczyszczeń powietrza (o 86%) oraz wody (o 76%).

Pisząc o recyklingu metali nie sposób nie wspomnieć o odzysku surowców pochodzących ze zużytego sprzętu elektronicznego. O tym, że jest to „kopalnia” metali szlachetnych wiadomo od dawna. Z podzespołów elektronicznych odzyskuje się: stal, metale żelazne, nieżelazne oraz szlachetne, przede wszystkim: miedź, aluminium, żelazo, nikiel, cynk, cynę, antymon, złoto, srebro, platynę, pallad. Wciąż jednak trwają prace nad poprawą efektywności ich odzysku. Technologia recyklingu sprzętu elektronicznego rozpoczyna demontaż urządzeń i podział poszczególnych elementów na frakcje (plastik, metale, ceramika). Następnie zachodzi rozdrobienie elementów metalowych oraz ich rozdzielanie na żelazo, frakcję nieżelazną oraz niemetaliczną. Przetworzenie frakcji metalicznej zachodzi dzięki procesowi prażenia polegającym na ogrzewaniu stopów celem ich

wyodrębnienia. W ten sposób odzyskane metale, głównie szlachetne, poddawane są dalszej obróbce.

W nowoczesnych technologiach zastosowanie znalazły również metale ziem rzadkich. Wbrew nazwie są to pierwiastki występujące w dużych ilościach w skorupie ziemskiej, jednak ich koncentracja w rudzie jest tak niewielka, że ich wydobycie jest ogromnie drogie. Rosnące zapotrzebowanie na te metale oraz wysokie koszty wydobycia zmusiły do poszukiwania alternatywnej metody ich pozyskania. Tą metodą jest recykling odpadów. Do metali ziem rzadkich należy 15 lantanowców: lantan, cer, praeodym, neodym, promet, samar, europ, gadolin, terb, dysproz, holm, erb, tul, iterb, lutet oraz skand i itr.

I kto by pomyślał, że w naszych śmieciach jest tyle cennych surowców?

## ■ Szkolny konkurs piosenki w czasie pandemii

Konkurs piosenki, organizowany w bieżącym roku szkolnym, różnił się od poprzednich edycji.



Początkowo miał odbyć się 11.03.2020 r., jednak ze względu na pandemię zdecydowano o jego przełożeniu na następny rok szkolny.

Po powrocie do szkoły, we wrześniu br., konkurs przeprowadzono w formie zdalnej. Uczniowie zostali poinformowani o innej niż zwykle formie przesłuchań wokalnych. Swoje nagrania przesyłali do 19 września na komunikatorze internetowym na specjalnie utworzonej grupie – „Konkurs muzyczny”.

Jurorem zmagani konkursowych był p. Maciej Augustyniak – absolwent Wydziału Artystycznego UMCS, kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, instruktor w szkole muzycznej, obecnie student Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach.

23 września br. odbyło się rozstrzygnięcie konkursu, na którym pojawili się: dyrektor szkoły – Bogusław Golewski, wyróżnieni uczestnicy, nauczyciel muzyki – p. Krzysztof Mendykowski oraz za pośrednictwem komunikatora internetowego – p. Maciej Augustyniak, który ogłosił zdalnie wyniki. Oto one:

I miejsce – Oliwia Sopoćko (kl. 7)

II miejsce – Alicja Lis (kl. 8)

III miejsce – Maria Bartnik (kl. 6)

Wyróżnienia otrzymali:

Natalia Bąk (kl. 6), Anna Dojutrek (kl. 6), Maria Dojutrek (kl. 6), Kinga Dojutrek (kl. 7), Julia Krusińska (kl. 6), Lis Mateusz (kl. 6).

Serdecznie dziękujemy Radzie Rodziców za ufundowanie nagród dla uczestników konkursu.

organizator: Krzysztof Mendykowski

# Szkutnik-żeglarz z Bychawy

## ■ Rozmowa z Waldemarem Kotem – związany z Bychawą od ponad 30 lat, pasjonatem szkutnictwa i żeglarstwa, który za cel wyznaczył sobie rejs do Francji na własnoręcznie zbudowanej łodzi.

### ■ Skąd pomysł by w jednej z bychawskich stodoł zbudować łódź?

Pomysł dojrzał we mnie od ponad 25 lat, od kąd na jednym z obozów w czasie studiów zetknąłem się z żeglarstwem. W 2012 roku natrafiłem na stronę internetową pana Wojciecha Kasprzaka – jednego z projektantów łodzi i jachtów, który za zdjęcia z budowy udostępnił nieodpłatnie plany jachtu. Decyzja zapadła!

### ■ Może zechciałby Pan – wszystkim tym nieobeznanym ze sztuką szkutnictwa (budowa małych statków wodnych) – opisać swoją łódź? Czym szczególnym się ona wyróżnia?

Główną cechą wyróżniającą Sztrandka 750 z całej masy jachtów jest to, że został zaprojektowany i zbudowany w technologii „oblaminowanej słomki” (cienkie listewki drewniane pokryte warstwą maty szklanej przesączonej żywicą). Sztrandek 750 jest słupem bermudzki (najpopularniejszy rodzaj



18 września 2020 roku - Zalew Zemborzycy

jachtu turystycznego) – najbardziej wyróżniającą cechą tego jachtu jest to, że został w 90% zbudowany własnoręcznie przy użyciu podstawowych narzędzi stolarskich. Jacht o długości 7,77 m budowałem w stodole używanej przez braci Gutków. Dziękuję im za lokal, wyrozumiałość i cierpliwość okazaną „budownicemu” przez 8 lat.

### ■ Jak wygląda proces budowy? Kiedy i od czego Pan zaczął?

Każdą budowę, bez względu co budujemy, należy moim zdaniem zacząć od pomysłu – co?, gdzie?, kiedy?, jak? – i ja właśnie tak rozpocząłem swoją przygodę. Plany miałem, lokal wynajmłem, zgromadziłem podstawowe materiały, narzędzia i za trzy

lata miałem pływać po morzach i oceanach własnym jachtem – tak wtedy myślałem.

### ■ Na jakim etapie jest Pan teraz?

Po 8 latach – 19 września bieżącego roku – udało się w końcu zwodować jacht (nie bez problemów) na Zalewie Zemborzycy. Miałem możliwość sprawdzenia i zdiagnozowania problemów „wieku dziecięcego” – jakie niewątpliwie posiada ze względu na to, że jest to prawdopodobnie jedyny wybudowany egzemplarz (prototyp) w Polsce i na świecie.

### ■ Co z imieniem i rodzicami chrzestnymi łodzi?

Na ten temat można by mówić całymi godzinami, jednak żeby nie zanudzać powiem, że Matką Chrzestną i zarazem inspiracją powstania nazwy dla jachtu była moja żona Beata. To między innymi ona motywowała mnie do dalszej pracy (w chwilach

zwątpienia) mówiąc „Ty byś w końcu coś zrobił” – i tak powstał „TYBYŚ”.

### ■ W 2014 roku w rozmowie z panem Arturem Piłą („Głos Ziemi Bychawskiej” 2014 nr 9) wspomnił Pan o opracowanej już drodze śródlądowej do La Chapelle-sur-Erdre. Jak plany rejsu do Francji mają się teraz? Dlaczego obrał Pan akurat ten kierunek?

Plany podróży do La Chapelle-sur-Erdre (miasto zaprzyjaźnione z Bychawą) rzeczywiście są już od dawna opracowane, jednak ciężko płynąć bez ukończonego jachtu. Plan był taki, że wypłynę w 2018 roku na 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę (przeszkodziła choroba budowniczego), później przyszedł rok 2020 i pandemia. Teraz terminem jest lato 2021 roku i mam nadzieję, że w końcu się uda. Kierunek i trasa jest ściśle związana z moją działalnością – jako przewodniczący Bychawskiego Stowarzyszenia Współpracy Międzynarodowej przekonałem naszych członków o objęciu patronatem tego rejsu. Obecnie jesteśmy na etapie pozyskiwania środków finansowych niezbędnych do realizacji tego przedsięwzięcia (a są one nie małe). Jednym z głównych sponsorów ma być Urząd Miejski w Bychawie, jednak to nie zabezpiecza projektu w 100%. Korzystając z okazji chciałbym poprosić życzliwych mieszkańców naszej gminy i nie tylko o kontakt w tej sprawie ze stowarzyszeniem.

### ■ Jaką trasę Pan wybrał? Co zdecydowało o takim szlaku?

Trasa jest wyznaczona wodami śródlądowymi z odwiedzeniem co najmniej trzech stolic (Warszawy, Berlina i Paryża) i kilku jeszcze innych miast na trasie. Celem (oprócz walorów poznawczych i przeżycia fajnej przygody) jest promocja naszej małej ojczyzny w tzw. „szerokim świecie”.

### ■ Kogo zabierze Pan na pokład?

Tego typu projekt wymaga nie tylko aspektu finansowego, ale przede wszystkim tzw. czynnika ludzkiego. Jest to niemałe wyzwanie logistyczne. Przepłynięcie niemal przez całą Europę na dystansie około 3000 kilometrów zajmie w jedną stronę około 40 dni. Podróż taka musi być podzielona na kilka etapów z wymianą załóg, a całą trasę ma przepłynąć tylko kapitan (kto by z nim wytrzymał 40 dni i nocy na jachcie :). Część załóg już jest skompletowana, jednak w dalszym ciągu jesteśmy otwarci na propozycje.

### ■ A kiedy zacumuje Pan już w La Chapelle-sur-Erdre... Do jakiego kolejnego portu obieże Pan kierunek?

To trudne pytanie w dzisiejszych czasach, ale przeleciało mi przez głowę by w drodze powrotnej odwiedzić Morze Czarne i zaliczyć kolejne stolicy – Wiedeń, Bratysławę, Budapeszt i Kijów, ale... zawsze jest jakieś ale.

### ■ Czego można Panu życzyć?

Żeglarzom zawsze życzy się stopy wody pod kilem, a mnie oprócz tego jeszcze wytrwałości i determinacji.

Na zakończenie chciałbym korzystając z okazji jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy do tej pory przyczynili się i w przyszłości przyczynią się do realizacji marzenia jednego szarego obywatela tej małej społeczności. Szczególne słowa podziękowania kieruję do Mateusza Wróblewskiego.

rozmawiała Sylwia Paćkowska

więcej zdjęć z pracy nad łodzią na stronie [www.szcutnikamator.pl](http://www.szcutnikamator.pl) i wyszukać "sztrandek 750"



kwiecień 2013



czerwiec 2013



wrzesień 2013



- Ważne ogłoszenia Miejskiej Komisji Wyborczej
- Nasze masło perłą wśród produktów tradycyjnych
- Z historii tajnego nauczania 1939-1944
- Rajd rowerowy w stulecie Wielkiej Wojny





# Bychawa bohaterką powieści

Szczerze wyrazy współczucia  
**Barbarze Głąb**

Pracownikowi Urzędu Miejskiego  
w Bychawie  
z powodu śmierci

**TATY**

składają burmistrz wraz z pracownikami  
Urzędu Miejskiego w Bychawie, radni Rady  
Miejskiej w Bychawie oraz sołtysi

Szczerze wyrazy współczucia  
rodzinie

**ŚP. JANUSZA MATACTA**

byłego pracownika Urzędu Miejskiego  
w Bychawie  
składają burmistrz wraz z pracownikami  
Urzędu Miejskiego w Bychawie, radni Rady  
Miejskiej w Bychawie oraz sołtysi

Szczerze wyrazy współczucia  
**Bogdanowi Tylusowi**

wiceprezesowi Zarządu Oddziału Miejsko-  
Gminnego Związku Ochotniczych Straży  
Pożarnych RP w Bychawie  
z powodu śmierci

**MAMY**

składa Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego  
Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP  
w Bychawie

■ **M.G.** – Zaledwie rok temu za sprawą Pani debiutanckiej książki „Pensjonat Pod Malinką” przenieśliśmy się do Kolonii Rajsk, gdzie poznaliśmy różnorodne, często zawiłe losy ich mieszkańców. Życie bohaterów skupiło się wokół malarki Olgi Wencer i prowadzonego przez nią pensjonatu dla osób starszych i schorowanych. Dziś z niecierpliwością czekamy na obiecaną kontynuację książki pt. „I wtedy wychodzi słońce”, której wydanie jest już prawie sfinalizowane. Proszę zdradzić czy w nowej powieści ponownie przeniesie nas Pani do Kolonii Rajsk, czy tym razem jej historia będzie toczyła się w innym miejscu?



J.G. – Czytelnik pozna nowe miejsca, niektóre egzotyczne jak Floryda i wyspa Bali. Przenieśmy się też z bohaterami powieści na piękne Roztocze do gminy Adamów. Najważniejszym jednak miejscem będzie Bychawa ze swoimi pięknymi tajemniczymi zakątkami. Oczywiście życie w pełnym wzruszeń i przygód pensjonacie „pod Malinką” toczy się dalej.

■ **Czego możemy spodziewać się po bohaterach – wystąpią dobrze znani nam z poprzedniej części, czy pojawią się nowi? Czy Olga dalej będzie osiłą wydarzeń toczących się w powieści?**

Grono bohaterów poszerzy się. Olga Wencer będzie musiała podzielić się uwagą czytelników



z siostrą Zenką Iwaniuką – Izabellą Miazgą, emerytowaną nauczycielką. Wraca ona z Florydy od swojego syna do mieszkania w Bychawie.

■ **Z uwagi na to, że akcja książki będzie rozgrywała się także w Bychawie, czy możemy spodziewać się jakich rzeczywistych przebiegów z życia naszego miasteczka do Pani książki?**

To pytanie jest z gatunku „na krawędzi”. Odniesienie przedstawionych w powieści osób, sytuacji, wydarzeń do realnych, rzeczywistych pozostawiam inwencji Czytelnika. Bychawa jest w książce ukazana w trzech aspektach: tak jak widziała ją młoda dziewczyna zaczynająca tu pracę



nauczycielki i tak jak widzi ją seniorka. Obserwatorką jest też osoba zakochana w Bychawie, której pejzaże, otaczającą ją przyrodę próbuje malować piórem. Spotkamy też w książce autentyczne osoby, przedstawione z imienia i nazwiska. Będzie się działo...

■ **Miejska Biblioteka Publiczna w Bychawie, która jest dumnym wydawcą Pani powieści, ogłosiła latem konkurs na ilustracje do nowej książki. Czy spotkało się to z zainteresowaniem mieszkańców Bychawy i w jaki sposób zostali wyłonieni zwycięzcy?**

Konkurs na ilustracje przedstawiające głównie zabytki Bychawy, ale nie tylko, wymyślił Marcin Słowikowski, jeden z redaktorów powieści. Pomysł mi się spodobał, bo lubię kontakty z ludźmi, z młodzieżą i odwiedzi

w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Lubię też promować bibliotekę, a co za tym idzie czytelnictwo. Pracując nad książką przebywam w świecie przez siebie wymyślonym, oderwana od rzeczywistości, co ma wiele zalet. Czasem po to się pisze, aby się oderwać od traum i kłopotów. Powrót do realiów jest jednak bardzo cenny, potrzebny jest kontakt z prawdziwymi ludźmi. Taki kontakt zapewni mi uczestnicy konkursu, dość liczni, bo wyłoniono ponad 20 prac. Ich autorami są uznani plastycy, ale też pasjonaci i młodzież szkolna.

■ **Z uwagi na obecną sytuację epidemiologiczną, domyślam się, że promocja książki „I wtedy wychodzi słońce” nie będzie w najbliższych tygodniach możliwa w takiej formie, jaką pamiętamy z ubiegłego roku, gdy wydała Pani swój literacki debiut. Czy zatem z przeczytaniem Pani nowej książki będziemy musieli jeszcze przez jakiś czas się wstrzymać, czy będzie istniała możliwość jej zakupu przed oficjalnie zorganizowaną premierą?**

Aby ułatwić jak najszerszej rzeszy Czytelników dostęp do książki „I wtedy wychodzi słońce” umieściliśmy ją w miejscach gdzie między innymi rozgrywa się jej akcja. Tak więc książka będzie dostępna w następujących miejscach: sklep firmowy GS „SCH” w kamienicy „Pod zegarem”; księgarnia Verko, w której będzie możliwość zamówienia książki pod wskazany adres, również za granicą (kontakt: verko.monika@gmail.com); bar „U Saszy”; bar „U Krzysztofa”. Książka oczywiście będzie też dostępna w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bychawie oraz bibliotekach w Starej Wsi Pierwszej i Bychawce.

*z Jadwigą Grzesiak rozmawiała Matylda Graboś*

Szczerze wyrazy współczucia  
**Zenonowi Wójtowiczowi**  
Prezesowi Ochotniczej Straży Pożarnej  
w Koszarzewie Dolnym-Kolonii  
z powodu śmierci  
**ŻONY**  
składają druhowie strażacy

Głębokie wyrazy współczucia  
Rodzinie  
ŚP  
**LIDII CHOMIK**  
Składają  
Dyrekcja, Nauczyciele, Pracownicy,  
Uczniowie i Rodzice  
Szkoły Podstawowej im. Polski Niepodległej  
w Bychawie

Szczerze wyrazy współczucia  
rodzinie  
**ŚP. LIDII CHOMIK**  
wieloletniej nauczycielki religii w Szkole  
Podstawowej w Bychawie  
składają burmistrz wraz z pracownikami  
Urzędu Miejskiego w Bychawie, radni Rady  
Miejskiej w Bychawie oraz sołtysi

## ■ Marzenia się spełniają!

Marzenie o wyposażeniu bibliotecznej czytelnicy w ekspres do kawy pojawiło się kilka lat temu. A dokładnie w 2014 roku. Wtedy do biblioteki trafił wyjątkowy mebel nazwany stolikiem-molikiem. Wykonali go pasjonaci stolarstwa tradycyjnego, którzy latem 2014 roku na zaproszenie Anety Krzyżak, przybyli z różnych rejonów kraju do Bychawki, by wziąć udział w II Ogólnopolskim Pikniku Stolarskim.

Od tego momentu wokół stolika-molika toczą się dyskusje o literaturze, powstają plany, snują marzenia. Spotykają się tutaj różni ludzie. Często z tych przypadkowych spotkań wypływają niezwykle pomysły. A dobra kawa pomaga te pomysły urzeczywistnić. Czy wiecie, że wiele projektów, m.in. „Danie dla Mola”, Bychawska Szkoła Pisania miała swój początek właśnie przy kawie? Czasem do



rozmowy potrzeba pretekstu. A dobra kawa z dobrego ekspresu – to jeden z najlepszych pretekstów, jaki można mieć.

Czytelnicy z przyjemnością przysiadają na kanapie przy stoliku-moliku z gazetą, książką, z filiżanką kawy by zatopić się w lekturze lub w rozmowie. W ubiegłym roku ta sama czytelnia została wyposażona w kolejny mebel – zabudowaną

ścianę, pełną półek, schowków i oczywiście z miejscem na wymarzony ekspres. Również rok temu Czytelnicy biblioteki zapytani o to czego im brakuje w bibliotece, wskazali, m.in. na... ekspres do kawy!

Nasza czytelniczka Danuta Hanaj, znając potrzeby biblioteki, wspólnie z dyrektorem bychawskiego Oddziału Banku Pekao SA Bogdanem Hałasem postanowili „podzielać” na rzecz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie. Spośród pracowników banku utworzyli grupę wolontariuszy. Liderem grupy został dyrektor Bogdan Hałas, wolontariuszkami: Danuta Hanaj – pracownik, a także dyrektor Anna Strukowicz z Warszawy. Grupa wystąpiła do Fundacji Banku Pekao S.A. im. dr. Mariana Kantona o wsparcie dla biblioteki w ramach programu pomocy banku dla społeczności lokalnej „Jesteśmy blisko”. Do działania zaangażowano również wolontariuszy społecznych: Jadwigę Grzesiak, Danutę Gizę, Marię Mierzwę.

I tak powstał projekt pod nazwą: Spotkania międzypokoleniowe – spotkajmy się na kawie. Pozyskane środki przeznaczono na zakup rzutnika multimedialnego i ekspresu do kawy. Spotkania międzypokoleniowe to pomysł na integrację młodych ze starszymi. Odbędzie się cykl spotkań w bibliotece, podczas których starsi mieszkańcy Bychawy podzielą się swoją historią z młodym pokoleniem, przekazując wiedzę o mieście, mieszkańcach, miejscach, których już nie ma,

a które tworzyły bychawską małą Ojczyznę. Młodzi będą mogli zadawać pytania na interesujące ich tematy, a starsi – przy filiżance dobrej kawy – odpowiedzą im na te pytania, zaszczepiając w młodziu lokalny patriotyzm i miłość do Bychawy. Budowana w ten sposób międzypokoleniowa więź przyczyni się do ocalenia niepowtarzalnych wspomnień i do tworzenia – na fundamencie historycznym – nowych, pięknych dziejów, pełnych wspomnień i szacunku dla przeszłości. Szczegółowy plan działań w ramach projektu można znaleźć na stronie internetowej biblioteki: [www.biblioteka.bychawa.pl](http://www.biblioteka.bychawa.pl).

Niestety funkcjonowanie w realiach pandemii wymusiło określone zachowania dlatego z konieczności odsuwamy w czasie realizację zamierzeń i planów. Póki co, nie możemy Was zaprosić do biblioteki na międzypokoleniowe spotkania przy kawie. Mamy nadzieję, że pandemia szybko się skończy, obostrzenia zostaną zniesione i wtedy wspólnie będziemy mogli zrealizować plan zapisany w projekcie. Pierwsze spotkanie Spacerkiem po Bychawie odbędzie się on-line. Już wkrótce!

Z serca dziękuję wszystkim osobom zaangażowanym w spełnienie marzenia Czytelników i bibliotekarzy.

*Barbara Cywińska,  
dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie*



# Środowiskowy Dom Samopomocy w czasie pandemii

**■ Od kilku miesięcy zmagamy się z emocjonalną burzą związaną z pojawieniem się wirusa SARS-CoV-2. Sytuacja epidemiczna uruchamia wiele mechanizmów, które wpływają na stan zdrowia psychicznego: brak poczucia bezpieczeństwa, izolacja i ograniczony kontakt z bliskimi, który jest nam bardzo potrzebny.**



Nie jesteśmy przyzwyczajeni do przedłużającego się stanu niepewności i lęku o zdrowie.

Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy, jak wielu innych ośrodków wspierających na co dzień osoby z zaburzeniami psychicznymi, została zawieszona na skutek panującego zagrożenia wynikającego z pandemii koronawirusa. Nie mniej jednak uczestnicy naszego Domu

byli pozostawieni sami sobie. Utrzymywany był stały kontakt telefoniczny w celu udzielania osobom potrzebującym wsparcia terapeutycznego, monitorowania stanu psychofizycznego uczestników i w razie potrzeby szybkiego reagowania. Udzielana była pomoc w codziennych czynnościach takich jak zakupy, czy zaopatrzenie w leki, a także wskazówki jak radzić sobie z zaistniałą sytuacją. W związku z tym, że nasi

uczestnicy pozbawieni zostali udziału w terapii zajęciowej otrzymywali do domu teczeki terapeutyczne, krzyżówki, materiały do zajęć plastycznych i rękodzielniczych, jako pomoc w organizacji czasu wolnego. Ponadto w okresie Świąt Wielkanocnych, każdy z uczestników otrzymał paczkę żywnościową, jak również środki ochrony osobistej (płyn do dezynfekcji, rękawiczki, maseczki), a miesiąc później owoce, przygotowane w ŚDS pierogi oraz kolejne materiały terapeutyczne. Takie drobne, czasem można by powiedzieć mało istotne rzeczy w tym obecnym czasie stanowią o byciu blisko.

Pomimo braku uczestników praca w ŚDS zorganizowana była w systemie wymiennym jak i zdalnym. Pracownicy szyli maseczki dla uczestników (ponad 600 sztuk), wykonywali prace porządkowe, dezynfekowali wszystkie pomieszczenia, sprzęty, pomoce terapeutyczne. W trosce o uczestników samotnie zamieszkujących (14 osób) dowożone były codziennie do miejsca zamieszkania gorące dwudaniowe posiłki przygotowywane w ŚDS.

Od 1.06.2020 r. decyzją wojewody lubelskiego wznowiona została działalność ŚDS dostosowana do obowiązujących wytycznych i rekomendacji Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministerstwa

Zdrowia. Przy wejściach do obydwu budynków zainstalowane zostały dystrybutory z płynem dezynfekującym, zapewnione są środki czystości, rękawice jednorazowe i płyny do dezynfekcji w pomieszczeniach sanitarnych i pracowniach. Podczas zajęć nasi podopieczni pracują w małych stałych grupach w maseczkach lub przyłbicach.

Po długiej przerwie wszyscy powrócili stęsknieni i z wielkim entuzjazmem. Okres letni pozwolił nam na organizację zajęć na świeżym powietrzu. Uczestnicy wyjeżdżali w kiluosobowych grupach do Janowa Lubelskiego, Krasnobrodu i Nałęczowa, gdzie korzystali z seansu w jaskini solnej, spacerowali po parku zdrowym. Organizowane były wycieczki rowerowe, zajęcia rekreacyjno-sportowe w parku i na miejskim stadionie.

Staramy się aby zajęcia były atrakcyjne, urozmaicone i przede wszystkim bezpieczne.

To trudny dla nas wszystkich czas, ale bądźmy solidarni, odpowiedzialni i troszczmy się o siebie nawzajem.

Renata Krusińska  
Marzena Tylec

## ■ Porozmawiajmy o zdrowiu psychicznym

„Pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka.”

Tak zdrowie psychiczne definiuje Światowa Organizacja Zdrowia, która zapoczątkowała w 1992 roku obchody Dnia Zdrowia Psychicznego. Celem tej inicjatywy jest zwiększanie świadomości społecznej, a przede wszystkim zwrócenie szczególnej uwagi na kwestię dbania o zdrowie psychiczne i przeciwdziałania stygmatyzacji osób cierpiących na choroby psychiczne.

Dzisiejsze realia, postęp cywilizacyjny i szybkie tempo życia powodują, że coraz częściej odczuwamy stany niepokoju, narastający stres, jesteśmy obciążeni problemami życia codziennego. Każdy z nas miewa gorsze samopoczucie, napotyka na porażki i niepowodzenia, z którymi musi sobie poradzić. Ważne jest, aby zwracać uwagę na m.in. takie objawy jak obniżony nastrój, długotrwały smutek, zmęczenie, lęk. Są to nieuniknione stany, jednakże dobrze jest nie lekceważyć ich, gdyż utrzymujące się dłużej tego typu objawy mogą prowadzić do rozwinięcia się chorób psychicznych. Temat ten w dalszym ciągu pozostaje na marginesie poruszanych problemów dotyczących zdrowia. Natomiast zdrowie psychiczne jest tak samo ważne jak zdrowie fizyczne człowieka.

Okazją do poruszenia tej problematyki jest Dzień Zdrowia Psychicznego, obchodzony 10 października. To ważna data dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Bychawie, który szczególnie zwraca uwagę na zdrowie psychiczne i każdego roku w sposób bardzo uroczysty świętował to wydarzenie. Tegoroczne

obchody ze względu na sytuację epidemiologiczną były skromne i organizowane wewnątrz w formie przystosowanej do wymogów sanitarnych. W ten symboliczny sposób chcieliśmy wspólnie z naszymi uczestnikami uczcić ten dzień poprzez spotkania psychoedukacyjne, filmy, prezentację multimedialną na temat profilaktyki zdrowia psychicznego.

Jak zadbać o swoją kondycję psychiczną?

Nie jest to żadnym odkryciem, że czym więcej pozytywów dostrzegamy w życiu, tym wydaje się ono bogatsze i lepsze. Jest to niezwykle ważne dla zachowania równowagi psychicznej i emocjonalnej. Zatem nawet jeśli masz trudny i bezradny dzień, wszystko się sypie, nic nie wychodzi tak jak chcesz, to spróbuj w tej sytuacji znaleźć choć jeden pozytywny aspekt.

Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego obchodzimy raz do roku, osoby zmagające się z zaburzeniami natury psychicznej są wśród nas na co dzień – pamiętajmy o tym. Dbajmy o zdrowie swoje i naszych bliskich. Gdy przytrafi nam się kryzys psychiczny nie zwlekajmy z wizytą u lekarza psychiatry lub psychologa. Co więcej, sama akceptacja swoich odczuć i aktualnej sytuacji jest ogromnie ważnym krokiem w procesie wychodzenia nawet z najpoważniejszych kryzysów psychicznych. W zdrowie psychiczne warto inwestować, warto o nim mówić, ponieważ tylko w taki sposób można podkreślać jego wagę, popularyzować temat i pomagać uniknąć wielu chorób lub pogłębiania się już występujących.

Renata Krusińska

## ■ Worko-plecaki dla dzieci

Kolejny raz panie z Koła Gospodyń Wiejskich, tym razem ze Starej Wsi Drugiej „Trzy Kłosy”, zrobiły naszym dzieciom z oddziału przedszkolnego i klas I-III miłą niespodziankę. Przekazały dla nich własnoręcznie uszyte worko-plecaki, które posłużą dzieciom podczas wycieczek szkolnych (w czasie wolnym od pandemii). Jednakowe plecaki u wszystkich uczestników wyjazdu to znak rozpoznawczy grupy, a tym samym element bezpieczeństwa (by się nikt nie zgubił). Dziękujemy za wspianą inicjatywę, która sprawiła radość dzieciom. Mamy nadzieję, że otrzymane prezenty długo będą wykorzystywane podczas wspólnych wypraw.

Marta Żyśko  
Szkoła Podstawowa im. F. Lebieży  
w Starej Wsi Drugiej

## ■ Bychawski szpital jest coraz nowocześniejszy

W dniu 2 listopada 2020 r. w SPZOZ w Bychawie miało miejsce przekazanie nowego aparatu ultrasonograficznego Samsung HS40 z opcją Dopplera wraz z kompletnym wyposażeniem. Nowoczesny aparat USG zapewni wysoką jakość badań przy zachowaniu najwyższych standardów bezpieczeństwa pacjentów hospitalizowanych, jak też pacjentów kierowanych przez lekarzy Zespołu Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej.

Zakup powyższego sprzętu był możliwy i został sfinansowany dzięki środkom pozyskanym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, przy wsparciu i udziale Powiatu Lubelskiego.

W najbliższym czasie Szpital w Bychawie wzbogaci się również o kolejny aparat USG z przeznaczeniem do badań ginekologicznych. Jego zakup zostanie sfinansowany z Funduszu Sprawiedliwości.

W imieniu społeczności lokalnej składam serdeczne podziękowania za sfinansowanie sprzętu, który pozwoli na kompleksowe badania z zakresu ultrasonografii a w konsekwencji ułatwi pracę personelowi medycznemu oraz podniesie jakość świadczonych pomocy medycznej w naszym szpitalu.

Marta Krzyżak







# Podsumowanie działalności Klubu Strzeleckiego Szwadron – LOK Bychawa

## Bychawa ma nowego dzielnicowego

Komisariat Policji w Bychawie informuje, że od dnia 1.10.2020 roku dzielnicowym na terenie miasta Bychawa jest mł. asp. Piotr Stańko.

## Korzystając z okazji, że niedawno minął rok działalności Klubu Strzeleckiego Szwadron – LOK Bychawa chcemy się podzielić krótkim podsumowaniem.

We wrześniu 2019 roku dostaliśmy pod opiekę Strzelnicę LOK znajdującą się w Bychawie. Obiekt jest nam dobrze znany i budzący w nas miłe wspomnienia, wielu z nas wszakże stawiało tam swoje pierwsze strzeleckie kroki. Jako w pełni świadomi strzelcy wyznajemy zasadę, że bezpieczeństwo na strzelnicy jest najważniejsze stąd początki działalności klubowej obfitowały w szereg prac modernizacyjnych. Najważniejsze i kluczowe do działania strzelnicy było odbudowanie kulochwyty,



przygotowanie przedpola, a także małe modernizacje stanowisk strzeleckich. Wykonaliśmy też sporo prac kosmetycznych dzięki czemu Strzelnica jest bardziej przyjazna odwiedzającym.

Klub Strzelecki Szwadron – LOK Bychawa organizuje cyklicznie treningi i zawody strzeleckie, na których gościmy mieszkańców Bychawy i okolic,

ale także wielu mieszkańców Lublina. Niemal każdorazowo podczas takich wydarzeń daje się widzieć nowe twarze ludzi, którzy nigdy przedtem nie mieli styczności z bronią i chcą pod okiem doświadczonych kadry nauczyć się posługiwania nią. Często też odwiedzają nas całe rodziny, aby w ten sposób spędzić wspólnie i aktywnie niedzielne

przedpołudnie. Gościliśmy także młodzież szkolną podczas zawodów.

Klub Strzelecki Szwadron – LOK Bychawa to ludzie z pasją do broni palnej i rywalizacji strzeleckiej, ale przede wszystkim z pasją do promowania strzelectwa. Staramy się ciągle rozwijać w tej dziedzinie, a w ostatnim roku wielu z nas nabyło uprawnienia Prowadzącego Strzelanie, aby podnieść komfort i bezpieczeństwo naszych gości. Nasze działania nie byłyby oczywiście możliwe gdyby nie przychyłność Burmistrza Bychawy Janusza Urbana, który obdarzył nasz klub zaufaniem i powierzył strzelnicę naszej opiece. Pan Burmistrz także włączył się aktywnie w życie naszego klubu – nie tak dawno mieliśmy możliwość brania udziału w zawodach o Puchar Burmistrza Bychawy, w których dzięki uprzejmości patrona oprócz nagród dla najlepszych był także poczęstunek bigosem – dla wszystkich. W 2020 roku dwukrotnie braliśmy udział w Wojewódzkich Zawodach KZR LOK, na których nasze drużyny zajęły 4 i 5 miejsce.

Piotr Moraczyński



## Listopadowe IN MEMORIAM

Dziwne były tegoroczne dni listopadowe, kiedy to czciliśmy pamięć zbawionych świętych oraz święto zmarłych – tych, którzy jak wierzymy są jeszcze w drodze do osiągnięcia szczęścia wiecznego. W związku z sytuacją spowodowaną COVID-19 zamknięte zostały wszystkie polskie nekropolie, dlatego też odwiedzanie grobów bliskich i miejsc pamięci narodowej, uświęconych krwią bohaterów i męczenników, zostało przesunięte i rozłożone w czasie. W tych dniach Zarząd naszej grupy, wspólnie ze środowiskiem Narodowym z Kowarska i Klubem Stodoła Józefa Stanickiego z Marysina, zorganizował rajd samochodowy szlakiem miejsc pamięci, rozrzuconych po ziemi janowskiej i krańniczej. Z konieczności trasa rajdu zbliżona była do tej z zeszłego roku. Wyznaczył ją i za przewodnika służył M. Wielgus – dowódca Grupy.

Odwiedziliśmy groby żołnierzy września 1939 r., mogiły partyzanckie, miejsca masowych zbrodni dokonanych przez Niemców na ludności wiejskiej, mogiły powstańców styczniowych oraz pomniki postaci zasłużonych dla Polski. Mieliśmy do rozdysponowania kilkadziesiąt chryzantem pochodzących z zasobu ARIMR, wykupionych od rolników w ramach pomocy państwa dla poszkodowanych przez decyzje rządu wydane w ramach walki z wirusem.

Na mogiłach oddawaliśmy hołd poległym zgodnie z ceremoniałem wojskowym. Wyruszyliśmy

z Majdanu Obleszcze o ósmej rano, a zakończyliśmy późnym wieczorem w Zakrzówku.

Trasa rajdu wiodła przez:

- » Las Mosty k. Polichny – znajduje się tam kamień poświęcony powstańcom styczniowym, ustawiony w miejscu potyczki z kozakami.
- » Polichna – cmentarz, mogiła żołnierzy ze zgrupowania płk. Zieleniewskiego poległych w bitwie z Niemcami 29.09.1939 r.
- » Modliborzycze – cmentarz, mogiły zbiorowe żołnierzy września 1939.
- » Świnki – źródleśna, samotna mogiła partyzanta z oddziału Zapory.
- » Lasy Janowskie – kamień pamięci i kapliczka ustawione w miejscu ukrywania się ludności w czasie II wojny światowej. W miejscu tym znajduje się także studnia z czasów wojny.
- » Kalenne – duża zbiorowa mogiła ofiar niemieckiej pacyfikacji.
- » Szklarnia w Lasach Janowskich – grób Basi Mączyńskiej, sanitariuszki oddziału Ojca Jana.
- » Momoty Górne – mogiła pomordowanych przez Niemców w 1942 r. i pomnik płk. Zieleniewskiego na placu przykościelnym.
- » Porytowe Wzgórze w Lasach Janowskich – cmentarz poległych w czasie operacji przeciwpartyzanckiej Sturmwind I oraz krzyż i kamień poświęcony żołnierzom AK.

» Dzwola – cmentarz, grób zbiorowy 28 żołnierzy płk. Zieleniewskiego poległych w walce z Niemcami i Sowietami 29.09.1939 r.

» Wierchowiska – cmentarz, mogiły żołnierzy września 1939, partyzanckie i pierwszowojenne.

» Batorz – cmentarz: grób 31 powstańców styczniowych poległych 6.09.1863 r.; grób st. strz. Waleriana Dąbrowskiego poległego we wrześniu 1939 r. i mogiła zbiorowa 36 żołnierzy armii austro-węgierskiej, różnych narodowości, zmarłych z ran w szpitalu polowym po bitwie pod Batorzem w lipcu 1915 r.

» Las batorski – kopiec Lelewela.

» Brzozówka – dawne dworzyszczce, mogiła powstańcza z 1863 r. oraz bezimienny grób kozaka.

» Zakrzówek – cmentarz: grób strz. Waleriana Nowickiego ze zgrupowania płk. Zieleniewskiego zmarłego z ran w październiku 1939 r. oraz grób partyzanta NSZ poległego w 1942 r. Odwiedziliśmy również pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego znajdujący się w centrum miejscowości.

Kwiaty i znicze złożone zostały również na grobach, upamiętnieniach, przy kapliczkach w Majdanie Obleszcze, Aleksandrówce i na polach Wólki Batorskiej.

Grupa Rekonstrukcyjno Historyczna im. płk. Tadeusza Zieleniewskiego Majdan Obleszcze 46 26-225 Szastarka

## Ostatni przystanek Rajdu Katyńskiego Marysin 31 sierpnia

Grupa nasza otrzymuje zaproszenie od J. Stanickiego – twórcy „Klubu Stodoła” w Marysinie na spotkanie z Rajdem Katyńskim. Tegoroczny XX Międzynarodowy Motocyklowy Rajd Katyński wyruszył 15 sierpnia z Radzimina, szlakiem po miejscach męczeństwa Polaków.

Trasa rajdu wiodła przez Podlasie, Pomorze, Kaszuby, ziemie zachodnie, Dolny i Górny Śląsk, Podkarpacie, Lubelszczyznę do Warszawy. Uczczono: cmentarze wojenne, miejsca święte, obozy zagłady i pracy przymusowej, miejsca zbrodni niemieckich i komunistycznych. Groby poległych Żołnierzy Wyklętych oraz miejsca pamięci z nimi związane. Pokonano dystans ponad 5 tysięcy kilometrów.

Ze względu na sytuację związaną z COVID-19 rajdowcy nie odwiedzili jak co roku Tweru, Charkowa, Miednoje, Katynia i innych miejsc na terenie b. ZSSR.

Marysin był ostatnim etapem rajdu przed finałem, który odbył się w Warszawie przy Grobie Nieznanego Żołnierza 1 września, w rocznicę napaści Niemiec na Polskę.

Kawalkada około 50 motocykli różnych marek i typów na ziemi bychawskiej powitana została w miejscowości Zaraszów. Mieszkańcy gromadnie wyszli na drogę trzymając w dłoniach biało-czerwone flagi i proporce. Podobnych gestów na trasie rajdu było dużo więcej.

Rajdowcy wywodzili się z terenu całego kraju, a także z Wielkiej Brytanii i Meksyku. Było wiele pań, a nawet dzieci i młodzież. Rozpiętość wieku pomiędzy najstarszym i najmłodszym uczestnikiem rajdu wynosiła 67 lat.

Zaszczytną funkcję Komandora tegorocznego rajdu sprawowała Katarzyna Wróblewska, która rolę tę przejęła po zmarłym legendarnym komandorze Wiktorze Węgrzynie.

Kolumnie towarzyszyły ekipy filmowe z TV TRWAM z red. Szreder i telewizja katolicka z USA (EWTN – Moja Katolicka Telewizja).

Obszerny dziedziniec przed Klubem Stodoła z trudem mieścił parkujące motocykle. Wprawdzie o tym niezwykłym miejscu większość rajdowców słyszała, a niektórzy bywali w „Stodole” wielokrotnie, to jednak większość była tu po raz pierwszy. Nic więc dziwnego, że wystrój tego miejsca robił na gościach niesamowite wrażenie.

Motocykliści opowiedzieli zebrany o swoich przeżyciach w czasie rajdu, a także o dalszych planach na ten rok. Wypytywali gospodarza o losy mniej znanych Żołnierzy Wyklętych – podobizny których wiszą na ścianach Klubu Stodoła.

Po zjedzeniu gorącego posiłku, rajdowcy udali się na nocleg do pobliskich Piask. Na pożegnanie ofiarowali J. Stanickiemu specjalną koszulę i kurtkę



rajdową z prawem do jej noszenia – popartymsownym certyfikatem. Gospodarz zrewanżował się obrazem MB Żołnierskiej.

Żał było rozstawać się z tymi niezwykłymi ludźmi.

Grupa Rekonstrukcyjno Historyczna im. płk. Tadeusza Zieleniewskiego Majdan Obleszcze 46 26-225 Szastarka



# Osiołkowi w żłoby dano: w jednym owies, w drugim siano...

Tak o tych, podobno upartych, zwierzętach pisał Aleksander Fredro.

Podczas tegorocznej Nocy Bibliotek, ogólnopolskiej akcji, do której włącza się również Miejska Biblioteka Publiczna w Bychawie, mieliśmy okazję zapytać znawcę tematu, pana Jarosława Sekułę, jak to jest z osłami naprawdę.

Nikt, kto wybrał się na to spotkanie, nie spodziewał się, że będzie ono takie zaskakujące. I niekoniecznie we wszystkim chodziło o osły... ale po kolei.

„Jestem stąd, jestem związany z tą ziemią. Tu jestem u siebie.”

Poczuliśmy się jak przy spotkaniu z dawno nie widzianym dobrym znajomym, z którym zawsze było nam po drodze i którego zwyczajnie da się lubić.

Pan Jarek skracał dystans. Z uśmiechem opowiadał barwne historie o swoich podróżach, zamiłowaniu i pasji, a ja chciałam, żeby to spotkanie trwało długo. Najlepiej – bardzo długo.

Razem z naszym gościem płynęliśmy statkiem podczas sztormu, potem razem z nim zarabialiśmy na bilet powrotny do domu, rzeźbiąc sceny biblijne, z nim też kosztowaliśmy podróży pociągiem w kierunku... bardzo mroźnego wschodu.

Niesamowite, jak bardzo można się zdziwić, nie oczekując od życia żadnych niespodzianek...

*Osioł. Janiszowski poradnik hodowlany*, którego autorem jest Jarosław Sekuła.



Poradnik stał się pretekstem.

Bo najpierw pojawiła się książka, a potem dopiero pomysł, aby zaprosić do nas jej Autora. Tytuł – może mało zachęcający, ale pierwsze zetknięcie z treścią zostawia niezatarty ślad. Powiedziałabym – książka pisana z pasją, aby mogła być czytana wręcz z niedowierzaniem. Urocze rysunki i ujmujące fragmenty, jak choćby ten o osłociu, którego

„należy karcnąć odpowiednio do wieku”, jeśli będzie szczyptał rosnącymi zębami...

W moim odczuciu – to nie poradnik. To opowieść o tym, że osły można pokochać. I zrozumieć. I sporo się od nich nauczyć. A także o tym, że – jak każde istnienie – chorują, a wtedy należy się o nie bardzo zatroszczyć. Pewnie nie powiedzą: „dziękuję”, ale na pewno, na swój osli sposób, się odwdzięczą.



*Od żłoba do Krzyża*

Taki pomysł na inne niż zawsze i wszędzie spędzenie wolnego czasu. W towarzystwie pielgrzymów i osłów. A zwłaszcza jednego osła; tego, któregośmy sobie wybrali za towarzysza na początku drogi. I nie ma mowy potem o wymianie w razie, gdyby zwierzę okazało się krnąbrne albo według nas za mało rozumne. Nie ma wymiany na lepszy model. Wierność, ot co.

Pan Jarek mówi: I jeśli go uderzysz, to już z nim przegrałeś. Łagodnością można je zdobyć. I wytrwałością. Li i jedynie.

Droga ćwiczy w cierpliwości, ale przy sanktuarium Św. Krzyża można poczuć radość. Kto był, ten wie.

Pan Jarek o swoich osłach opowiada niesamowite rzeczy, które najczęściej wyciąga z Biblii. Osioł, który miał konkretny udział w historii zbawienia i który na grzbiecie niesie krzyż. Boże stworzenie.

A że uparte?

A kto z nas jest tej wady pozbawiony?

Dorota Szczepańska



## O kolejnym projekcie Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego

„Międzypokoleniowe warsztaty i zajęcia aktywizujące związane z lokalnym dziedzictwem, w tym jego promocją”. To było coś dla nas, poszaleliśmy. Wniosek złożyliśmy za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania „Kraina wokół Lublina”.

służącej aktywizacji i integracji społeczności lokalnej. Poznawanie dziedzictwa kulturowego gminy Bychawa poprzez udział w warsztatach: literackich, plastycznych, komputerowych, wykładach, wycieczkach, wizytach studyjnych, spacerach miało poprowadzić prosto do celu. Każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Pierwszeństwo miały osoby z niepełnosprawnością, po 30 i 50 roku życia oraz bezrobotne. Los pokrzyżował nasze plany. Stan pandemii oraz obustronnie z nią związane uniemożliwiły realizację poszczególnych elementów zadania. Niektóre udało się rozpocząć i powoli realizować, a inne czekają na realizację.

Mimo trudnej sytuacji dużym zainteresowaniem cieszył się wykład historyczny Janusza Szwałka „Bitwy I wojny światowej w okolicach Bychawy”. Pasjonat i znawca lokalnej historii zachwycił zebranych barwną opowieścią o dramatycznych działaniach zaborczych wojsk z udziałem miejscowej ludności. Słuchacze wykładu mogli też osobiście dotknąć eksponatów: elementów broni, wyposażenia, rzeczy osobistych walczących żołnierzy.

Do udziału w warsztatach pisarskich zgłosiło się 17 osób. Grupa pod okiem profesjonalistki, lubelskiej pisarki i eseistki Moniki A. Oleksa rozpoczęła pracę

nad tworzeniem tekstów literackich opisujących dziedzictwo kulturowe gminy Bychawa.

Równolegle grupa pasjonatów pędzla bierze udział w warsztatach malarskich, które prowadzi dr Marcin Cabak, artysta malarz. Po krótkim wprowadzeniu teoretycznym uczestnicy wyruszyli w plener w poszukiwaniu ciekawych obiektów w centrum miasta, rozkładali też palety malarskie w tajemniczym ogrodzie Ewy Elias, gościli w Bychawskiej Izbie Regionalnej, a nawet próbowali uchwycić Bychawę z perspektywy osowskich pól.

Co z tego wyniknie? Już wkrótce bo pod koniec grudnia 2020 roku ukaże się publikacja, w której znajdą się wiersze, reportaże, opowiadania z Bychawą w tle, a także wybrane prace malarskie. Wyjątkowy zbiór tekstów „Opowieści o Bychawie”, pióra uzdolnionych mieszkańców gminy Bychawa trafi do rąk czytelników. Informacji o tym, co jeszcze zdarzy się w projekcie, szukajcie na fejsbukowym profilu Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego.

Barbara Cywińska



„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

# Jadwiga Grzesiak

## *I wtedy wychodzi słońce*



Okładka nowej książki  
bychawianki  
Jadwigi Grzesiak

więcej informacji na stronie 12.

Kim naprawdę jest Kornel Miazga i co go łączy z Bychawą?